

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชผักสวนครัว
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕

กลอย

- ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dioscorea hispida* Dennst. var. *hispida*
วงศ์ : DIOSCOREACEAE
ชื่ออื่น ๆ : มันกลอย (ทั่วไป) ก้อย กลอยนก (ภาคเหนือ) กลอยไข่ (ภาคอีสาน)
กลอยข้าวเหนียวกลอยหัวเหนียว (โคราช) คลี (กะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอน)

ลักษณะทั่วไปของกลอย

ไม้เถาเลื้อยไม่มีมือเกาะ มีหัวใต้ดิน ลำต้นกลมมีหนามเล็กๆกระจายทั่วไป มีขนนุ่มๆ สีขาวปกคลุม มีรากเจริญเป็นหัวสะสมอาหารอยู่ เนื้อ ในหัว มี 2 ชนิดคือ สีขาว (กลอยหัวเหนียว) และสีครีม (กลอยไข่) ใบประกอบแบบเกลียว ผิวใบสากมือ มีขนปกคลุม ใบย่อย 3 ใบ ดอกเป็นแบบแยกแขนง แยกเพศอยู่คนละต้น สีเขียว ออกตามซอกใบ ผลแก่แตกได้ มีสีน้ำตาลเมื่อกดกลีบแบน มีปีกบางใสรอบเมล็ด พบตามที่ลุ่มต่ำ ป่าเต็งรัง ป่าผสม และป่าดงดิบ ออกดอกช่วงเมษายน-มิถุนายน

การใช้ประโยชน์

หัวนำมาประกอบอาหาร หรือทำอาหารหวาน

การปลูกและขยายพันธุ์

เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุยหรือดินปนทราย หากจะปลูกในบ้านควรทำดินให้ร่วนซุย ทำหลักร้างสำหรับให้เลื้อยเกาะหรือจัดให้เถาเลื้อยไปใน ที่ๆ ต้องการขยายพันธุ์ด้วยหัวที่อายุได้ดิน

ประโยชน์ทางยา

- ราก รสขื่นคั้น บดให้ละเอียดผสมกับน้ำมันมะพร้าว ใบยาสูบ ใบลำโพงหรือพริก ใช้ทาพอกแผล เพื่อฆ่าหนองในแผลสัตว์เลี้ยง
- หัวใต้ดิน รสเบื่อเมา เป็นพิษมาก ถ้าหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ แล้วแช่ทิ้งไว้ในทางน้ำไหล 2-3 วัน ล้างให้สะอาดแล้วทำให้สุกรับประทานได้ น้ำต้มหัวดื่มแก้ท้องเสีย ขับปัสสาวะ แก้ปวดตามข้อ ผิวนุ่ม และใช้ร่วมกับหัวข้าวเย็นเหนือและข้าวเย็นใต้รักษาโรคซิฟิลิส นอกจากนี้ยังปรุงเป็นยาขับปัสสาวะแก้เป็นเถาเป็นดาน เป็นก้อนในท้อง ถ้าใช้ภายนอกโดยการทุบเป็นน้ำมันใส่แผลกั๊กกั๊กหนอง หรือนำไปฝนกับเหล้าโรงทาแก้คันไม่มีพิษทั้งปวงที่ทำให้มีอาการตกขาว เช่น ตำแย ก้านการัง ดั่งช้าง หมามุ่ย จะสามารถบำบัดอาการได้ทันที

ล้างพิษจากกลอย

การนำกลอยมาปรุงเป็นขนมหรืออาหารจำเป็นต้องล้างสารพิษไดออกไซด์ออกให้หมดก่อนเพื่อป้องกันภาวะเป็นพิษ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ปอกเปลือกกลอยออก แล้วผานเป็นแผ่นบาง ๆ จากนั้นนำไปตากจนแห้ง นำไปแช่น้ำ โดยเปิดให้น้ำไหลผ่านอย่างน้อย 1 วัน 1 คืน เพราะสารไดออกไซด์จะละลายได้ในน้ำ
- 2) นวดกลอยจนนุ่มแล้วนำไปผึ่งแดดให้แห้งพอหมาด จากนั้นนำไปแช่น้ำ ทำซ้ำขั้นตอนเดิมอีก 2-3 ครั้งนอกจากการแช่น้ำที่ไหลผ่าน สามารถแช่น้ำเกลือเข้มข้นเพื่อล้างพิษได้เช่นเดียวกัน โดยควรแช่อย่างน้อย 3 วัน และเปลี่ยนน้ำบ่อย ๆ

ผู้เรียบเรียงข้อมูล

นายบัณฑิต สอนสุภาพ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร